

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentariorvm, Ac Dispvationvm, In Tertiam Partem Divi Thomae. Tomi Qvinqve

Qui Est Primvs De Sacramentis: In Qvo Ea Continentvr, Qvæ Post
Præfationem Indicantvr

Suárez, Francisco

[Köln], 1619

Disputatio LXXXVI. De iusto Missæ stipendio, & pro quo sit Missa
obligatione dicenda.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93807](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93807)

Primo igitur in materia defectus accidentalis erit, & valde grauis, si panis sit fermentatus: vel, si vino non miscetur aqua & hic omnino praecauendus est ante consecrationem: post consecrationem vero suppleri nullo modo potest, vt supra dictum est, solum ergo potest per penitentiam emundari. Leuior autem defectus erit, si hostia non sit omnino integra, aut, si maculam aliquam habeat: aut, si vinum sit aliquantulum acidum: ita tamen, vt certum sit, esse verum vinum. Et in his casibus, si a principio Missae prauideatur defectus, & vitari non possit, quia non potest haberi alia materia: tolerari saepe potest, si non sit tanta deformitas, vt scandalum generet; vel irreuerentiam praeseferat. Et eadem ratione, si talis defectus prauideatur post factam primam oblationem dissimulandus est, & vsq; ad finem Missae progrediendum, secluso scandalo: ante oblationem vero, vel etiam post illam, si scandalum vel irreuerentiam intercedat, mutari debet hostia vel vinum: si vero iam consecratio est facta cum illo defectu; nihil est, quod suppleatur, sed solum est prudenter curandum, vt defectus tegatur, vt sine scandalo res fiat.

Regula quaedam obseruanda circa leuiiores defectus.

Palud. Syluest.

Secundo, in sumptione non potest esse proprie defectus in substantia eius, nisi forte quis vocet sumptionem defectuosam, quando non tota hostia consecrata, vel totus sanguis consumitur. Sed in hoc proprie & formaliter non est defectus: quia in quacunque parte specierum totus Christus sumitur. Item, ex causa rationabili potest Sacerdos, si distinctam formulam non posuit ad communicandum alium, referuare particulam hostiae ad communicandum illum, vt notat Paludanus in 4. distinctione 12. quaestio. 1. art. 5. conclus. 2. Syluest. Eucharist. 2. quaest. 10. §. 6. & Eucharist. 3. quaest. 15. quia non tenetur Sacerdos consumere totam quantitatem specierum, quam consecrat, vt patet, quando offert, & consecrat duas hostias. Imo, vt notat Paludanus, cum olim seruabatur tertia pars hostiae, vsque ad finem Missae, videbatur referuari ad communicandum alios, capit. Triforme, de Consecratione, distinctione 2. Solum ergo potest in sumptione esse defectus, vel in caeremonijs, aut verbis, quae in illa fieri solent: de quibus eadem est ratio, quae de caeteris caeremonijs, neque aliquid occurrit specialiter dicendum: vel potest hic defectus consistere in dispositione fumentis: quia scilicet, recordatur, se non esse ieiunium, aut esse excommunicatum, vel in aliquo peccato, quod non est confessus, quem casum attingit D. Thomas, hic ad secundum, & de illo multa in superioribus diximus: summa omnium est, in eo casu, si consecratio iam sit facta, tolerandum esse defectum, & per penitentiam suppleendum, quantum secundum praesentem statum commode fieri possit: imo probabile est, idem etiam fieri posse ante consecrationem, si iam Missa sit inchoata: quamuis tunc etiam possit, propter vitandum talem defectum, Missa omitti, vt D. Thom. dicit. In eo vero casu, in quo peccati confessio fuit omissa, tenebitur Sacerdos, quam primum possit, confiteri: quia ita est ab Ecclesia specialiter statutum, vt supra visum est.

Tertio in accidentalibus caeremonijs, atque etiam in verbis, potest aliquando omitti propter obliuionem, de quo iam supra diximus, quo modo non oportet, illud repetere aut iterare, quando iam commissio defectus, & interpositis alijs actionibus aut verbis, recordatur Sacerdos defectus commissi. Quod vero attinet ad praecauendos huiusmodi defectus, moratiter loquedo, semper id fieri potest, nisi in aduertentia aut aliquid simile intercedat. Specialiter tamen tangit D. Thom. hic ad 6. casum, in quo contingit, hostiam elabi de manibus Sacerdotis intra calicem, ita vt ob eam causam frangi non possit: & recte respondet, illum esse accidentalem defectum: & ideo, licet praetermittatur, nihil propterea esse iterandum,

sed sacrificium esse consummandum, idem ergo est in similibus obseruandum.

DISPUTATIO LXXXVI.

De iusto Missae stipendio, & pro quo sit Missa ex obligatione dicenda.

Aec sola superest disputatio, pertinet ad obligationes sacerdotum in hoc ministerio sacrificandi: haec tamen enim diximus, tam de obligatione sacrificandi, quoad exercitium actus (vt sic dicitur) quam de ijs, quae seruare debent in modo sacrificandi: restat ergo dicendum, pro quo aut quibus sacrificare teneantur; & quia haec obligatio frequenter oritur ex stipendio accepto simul etiam declarabimus, quae sint iusta Missarum stipendia. Non oportet autem inquirere, quid sit offerendum in hoc sacrificio, vel cui sit offerendum: nam haec partim ex ipsa institutione, partim iure ipso naturali definita sunt, & de eis in superioribus est dictum. At veris pro quo sacrificium est offerendum, neq; ex institutione, neq; ex natura rei est in particulari definitum; sed voluntari & iudicio Sacerdotis commissum hoc est, vt supra vidimus. Potest autem Sacerdos varijs modis obligari ad sacrificium pro aliquo offerendum, sc. ex obedientia, charitate, ex voto, aut promissione simplici, aut ex iustitia & pacto. De prioribus autem obligationibus nihil occurrit hoc loco specialiter dicendum: quia nihil habent magis speciale in hac materia, quam in alijs. Itaq; certum est, posse superiorem, qui iurisdictionem habet, praecipere subdito Sacerdoti, vt Missam pro aliquo offerat: tunc ergo, si praeciprum ex iusta causa sit, vt supponimus, obligabitur subditus, saltem ex obedientia, ad ita offerendum. At vero ex charitate rarissime occurrit haec obligatio; quia non est de re simpliciter necessaria ad salutem proximi: nam licet interdum charitas obligare possit ad orandum pro alijs, praesertim pro communi bono; tamen, quod hoc fiat, etiam adiungendo sacrificium orationi, & pro hac speciali intentione illud offerendo, vix potest casus excogitari, in quo sola charitas ad hoc obliget: quatinus interdum maxime inclinet. Tanta vero posset interdum esse necessitas, vt aliqua ex illa oriatur obligatio. Regulariter autem solum obligat charitas, vt nemini excludamus a generali oblatione huius sacrificij, quae pro Ecclesia fit, nisi sit ab ipsa Ecclesia exclusus seu praecisus: quia & hoc esset signum quoddam odij, & praeterea est contra intentionem Ecclesiae, quae pro omnibus vult offerri illa generali oblatione. Deinde constat, etiam ex voto posse aliquem obligari ad Missam pro aliquo dicendam: nam, cum sit opus religionis & pietatis, potest esse materia voti, & cum res sit grauis, tale votum in rigore & sub culpa mortali obligabit. Eademque ratio est de promissione humana, seu homini facta: ita enim in hac materia obligationem adducit, sicut in alijs. Solum est pro communi vsu obseruandum, non semper fieri promissionem, quando vnus alteri dicit, se Missam pro illo esse oblaturum: nam saepe casum est simplex declaratio animi, & propositi, quod tunc habet, sine intentione se obligandi ad non mutandum illud, sed omnino implendum: & tunc non manet rigorosa obligatio, sed solum ex quadam decencia, vt sine graui causa animus non mutetur. Caeteris ergo obligationibus omissis, solum illa, quae ad iustitiam pertinet, non nullam difficultatem habet.

SECTIO I.

Quando Sacerdos teneatur ex iustitia ad sacrificium pro aliquo offerendum.

DVobis modis potest huiusmodi obligatio oriri: Primo ex beneficio aliquo, ad hoc specialiter instituta.

namque ex
iustitia pro
alio duobus
modis oriri
potest.

instituto. Secundo ex peculiari stipendio propter
hanc causam dato: non enim potest alio modo intel-
ligi, quod oritur hac obligatio ex iustitia commu-
tativa, de qua nunc agimus: uterque autem ille modus
est in Ecclesia vitatus: nam constat, esse plures Capel-
lanias ad hoc specialiter institutas, ut Sacerdos certis
diebus Missas pro tali intentione faciat: sunt etiam in
Ecclesijs a universaria, &c. Ex quibus sine dubio ori-
tur obligatio ex iustitia: quia beneficiu datur ratione
officij, & stipendium propter actione. Similiter constat,
præter has generales & veluti stabiles institutiones,
esse in Ecclesia vitatum, ut sacerdotibus dentur
privata stipendia, ut semel aut pluries pro largientibus
vel eorum intentione, sacrificent: qui sacerdos
ob acceptum stipendium ex iustitia obligatur ad
id faciendum, ut omnes Doctores statim citandi do-
cent. Et constat primum ex intentione dantium, & reci-
pientium huiusmodi stipendium: nam, & qui dant,
intendunt obligare alios ad illud munus exequen-
dum, iuxta conditum modum: & similiter, qui reci-
piunt, acceptant hanc obligationem: interuenit ergo
ibi vera ratio iustitiae: fundata in mutuo consensu
vtrinque oneroso: qui explicatur illis verbis, Deo ut fa-
cias: hic autem est titulus iustitiae. Item, qui dat stipen-
dium, tenetur ex iustitia soluere illud, ut, si fortasse
prius promissit, & Sacerdos ea se Missam dixit, tenetur
qui promissit, ex iustitia soluere: ergo & e contrario,
si Sacerdos recipit stipendium, tenetur ex iustitia
facis facere ei, qui dedit illud, Missam dicendo, iuxta
intentionem illius.

De simplicibus
beneficijs
in illa gene-
rali.

Sed circa primum modum in particulari inquiri
potest, ex quibus beneficijs, seu Ecclesiasticis red-
ditibus, huiusmodi obligatio ex iustitia oriatur. In
qua re primum distinguamus beneficia simplicia à
curatis: & de simplicibus quidem regula generalis
est, attendendam esse eorum institutionem, & fi-
nem: nam, quae ex institutione sua hanc obligationem
imponunt, quia ad hunc finem sunt directe institu-
ta, huiusmodi inducunt obligationem propter
intentionem factam: & quia haec est voluntas eorum, qui
huiusmodi redditus Ecclesiae tribuunt, & sub hac con-
ditione onerosa, illos tribuunt: & huiusmodi sunt Capel-
laniae: & huc etiam reuocantur anni uersaria, & alia
huiusmodi. Reliqua vero beneficia simplicia, propter
alios fines instituta, quae huiusmodi onus ex vi
suae institutionis non imponunt expresse, nec de illo
sufficienter constat ex consuetudine, aut alia lege vel
statuto, non inducunt huiusmodi obligationem. Ratio
est clara, quia beneficium datur propter officium:
solum ergo obligat ad illud officium, propter quod
datur: sed haec beneficia non dantur propter hoc of-
ficium dicendi Missam pro hac vel illa intentione, sed
propter officium psallendi, aut alio modo Ecclesiae
inseruendi: ergo non obligant ad officium offeren-
di Missam pro hac vel illa particulari intentione: hu-
iusmodi autem sunt multae dignitates Ecclesiasticae,
Canonicatus, Portiones, Praefimonia, & alia similia
beneficia simplicia. Quin potius, quamuis cum officio
seu munere horum beneficiorum, interdum con-
iunctum sit onus cantandi, vel dicendi Missam in tali
Ecclesia, tamen per se, & ex vi eorum, non oritur ob-
ligatio applicandi illam Missam pro hac, vel illa inten-
tione, nisi aliunde ex peculiari consuetudine aut sta-
tuto talis Ecclesiae hoc consistat: quia illa duo sunt valde
diuersa, & vnum per se ac directe non sequitur ex
alio, ut magis ex sequenti puncto constabit.

Regula qua
nam iusticia
est.

600.

De beneficijs igitur curatis solet specialiter dubi-
tari, an huiusmodi obligationem inducant. Quidam
enim affirmant, Parochos ratione beneficij teneri
quotidie ad offerendum sacrificium pro suis ouibus.
Ita tenet Soto, lib. 6. de iustitia, quaest. 3. artic. 1. & in 4.
distinguit. 13. quaest. 2. artic. 2. Ratio eius est, quia à suis
ouibus alitur. Confirmari potest, quia supra dictum
est, Parochum teneri quotidie ad sacrificandum in
sua Ecclesia per se, vel per alium: ergo etiam tenetur

pro suis ouibus offerre. Confirmatur secundo, quia
Parochus tenetur aliquando pro suis ouibus sacrifi-
care, sed non est maior ratio de vna parte sacrificio-
rum, quam de alia: ergo tenetur omnia sacrificia sua
pro Parochianis offerre. Haec vero sententia nullum
habet sufficiens fundamentum, & ideo verius est, non
habere Parochos huiusmodi obligationem, saltem
ad sacrificandum quotidie pro ouibus. Quod tenent
Maiores, in 4. distinctione, 45. quaestione 3. dub. 3. Na-
uar. capit. 25. num. 146. Corduba, libro 1. Quaestioni,
quaestione 4. & probatur, quia talis obligatio nullo
iure positio canetur: quia nec scriptum ostendi po-
test, nec consuetudine declaratum: nulli enim talis
extat consuetudo. Et hoc ipsum satis ostendit, reue-
ra nullum esse tale praecipuum: quia non est verisimi-
le in vniuersa Ecclesia esse consuetudinem receptam
Ecclesiae praecipuum contrariam. Praeterea non potest
colligi hoc praecipuum ex institutione & fine talium
beneficiorum: instituta enim sunt ad officium pas-
cendi animas doctrina, & sacramentorum ministe-
rio: non vero ad sacrificandum pro illis, nam hoc
non est per se necessarium ad animarum regimen,
nec pertinet ad alimentu spirituale, quod Pastor suis
ouibus praebere debet: ergo talis obligatio non se-
quitur ex vi huius beneficij: nam, ut dixi, solum ob-
ligat ad officium, propter quod datur. Confirmatur
ac declaratur primo, nam Episcopus non tenetur quo-
tidie facere sacrum pro suo Episcopatu: nec Papa pro
vniuersa Ecclesia: sed habet alia pastoralia munera,
ratione quorum redditus Ecclesiasticos recipit: ergo
idem est de Parochis, seruata proportione. Secundo
confirmatur, nam Superior religionis, verbi gratia,
subdit in omnibus. munus Parochi respectu suorum
subditorum altiori & perfectiori modo, & tamen non
tenetur pro eis quotidie sacrificare: ergo. Argumen-
tum autem Soti solutum est ex dictis, quia licet Paro-
chi alantur à subditis, tamen habent aliud opus, pro-
pter quod digni sunt eo stipendio, neque enim obliga-
di sunt ad quodlibet spirituale beneficium praestan-
dum suis subditis propter eam causam. Ad primam con-
firmationem imprimis negatur consequentia: nam
ut dixi aliud est, teneri ad dicendam Missam, ut Pa-
rochiam possint eam audire, aliud vero teneri ad of-
ferendum pro ipsis: quamuis enim demus, teneri ad
sacrificandum quotidie per se, vel per alium in sua
Parochia, priori titulo, non tamen inde sequitur,
teneri ad offerendum pro subditis: quia hoc est valde
diuersum: & non est per se coniunctum cum pri-
ori. Deinde dicitur ad antecedens, non satis constare
de illa obligatione: sed solum esse certum, teneri
Parochos ad celebrandum, vel efficiendum, ut in sua
Parochia celebretur omnibus diebus, in quibus po-
pulus sacrum audire tenetur: quia saltem illis diebus
est hoc ministerium necessarium populo, ut ipse pos-
sit obligationem suam implere: Parochus autem ex
officio tenetur saltem ad omnia praestanda, quae hoc
modo sunt ouibus necessaria. Vnde si Parochus ab-
sit, vel non resideat, tenetur providere, & sufficienter
alere alium qui hoc munus explere possit. Quod vero
pertinet ad obligationem quotidie sacrificandi,
consulenda sunt, quae superius diximus, disput. 80.
sestione 2. nam ex dictis ibi constat, communiter
esse hanc obligationem in Parochijs, vbi est suffi-
ciens sacerdotum numerus: at vero, vbi solus est Pa-
rochus, non est facile talis obligatio imponenda,
maxime cum Concilium Trident. sess. 23. c. 14. de re-
formatione, hoc attingens, solum dicat: Curet Epi-
scopus, ut Presbyteri, saltem dieb. Dominicis, & festis
solemnibus: si autem curam habuerint animarum,
tam frequenter, ut suo munere satisfaciant, Missas ce-
lebrēt. Itaque in hoc praecipue est attendenda consuetudo,
vel, si quid est in Episcopatu circa hoc statutum. Quod
si alicubi esset haec obligatio quotidie celebrandi, in-
telligenda esset moraliter & regulariter: quia alias
esset onus intolerabile. Nisi fortasse tale sit bene-
ficiu

Soti sententia
reijctus.

Maiores
Nauar.
Cordub.

Superior vbi
ligationis subdit
in omnibus
munus ca-
racher, ipe-
tus suorum
subditorum.

Conc. Trid.

ficiam talisque consuetudo, vt obligat ad prouidendum quotidie Ecclesiæ de sacrificio, per se, vel per alium: tunc enim cum maiori rigore vrgebit talis quotidiana obligatio, vt Panormit. & alij notant in cap. Significatum. de Præbendis, Syluest. verbo; Missa 1. quæstione 7. & Nauar. supra, & in hoc etiã consentit Soro. Ad 2. confirm. aliqui dicunt, teneri Parochi ad sacrificandum pro suo populo diebus Dominicis & festis. Sed hoc solum videntur colligere ex eo, quod illis diebus tenetur sacrificare, quæ tamen illatio non est sufficiens vt ostendi: nulla ergo certa regula in hoc dari potest, sed consulenda est consuetudo: aut, si de illa non satis constat, Episcopus deberet aliquid certum in hoc statuere: quod si hoc non faciat, prudēti arbitrio ipsius Parochi relinquendum erit.

*Difficultas
Specialis.*

Circa alium modum prædictæ obligationis ortæ ex priuato stipendio, est specialis difficultas, quia talis obligatio non potest oriri, nisi medio aliquo pacto vel conuentione: sed omnis huiusmodi pactio est iure reprobata, cap. Tuanos. de Simonia. capit. vlt. de Pactis. cap. Quam pie 1. quæstione. 2. quia videtur esse simoniaca, cum in ea detur spirituale pro temporali. Vnde D. Thom. 2. 2. quæst. 100. artic. 2. & 3. ad 2. dicit, licere quidem accipere stipendium, dummodo pactum non intercedat, quia alias erit simonia: & in 4. distinct. 25. q. 3. art. 2. q. 1. ad 4. dicit pacisci de Missa dicenda, semper esse simoniam. Dicere autem omnia stipendia Millarum, quæ in Ecclesiã dantur & recipiuntur, esse simoniaca, impius error esset & intolerabilis, cum vniuersã Ecclesiã; eiusque Pastores huiusmodi consuetudinem approbent, ex illis principijs traditis à Christo, Luc. 16. Dignus est operarius mercede sua: & à Paulo. 1. ad Corint. 9. Qui altari deseruit ex altari viuere debet: Quæ ipsa etiã naturali ratione nititur, quia vnusquisque meretur ali ab eo, cui deseruit, vel in cuius ministerio & officio occupatur: nam hoc maxime necessarium est ad vitam transigendam: ergo cum præcipuum munus & officium sacerdotis sit sacrificare, si in alicuius vtilitate illud exhibet, & in hoc occupatur, naturalis ratio postulat, vt ab ipso alatur. Ad hanc difficultatem in primis negare non possumus, quin in hoc negotio aliquod pactum interueniat inter dantem stipendium, & sacerdotem: nam ille dat, vt hic faciat: hic vero facit, quia recepit, seu vt recipiat stipendium. Et ita docent Adriã. quodlib. 9. artic. 1. Caietanus 2. 2. quæst. 100. artic. 2. Dominicus Soto, lib. 9. de Iustitia & iure, quæstion. 6. artic. 1. Nauar. in Summa, cap. 23. num. 102. & patet ex dictis: nam sine huiusmodi pacto, quod intercedat inter sacrificantem & stipendium dantem, nulla ratione intelligi posset, quo pacto oriatur, aut oriri possit obligatio ex iustitiã.

*Adriã.
Caietan.
Soto.
Nauar.*

Quod ita breuiter declaro, nam si quis sacerdotem alatur, non tamen postulans hoc nomine ab eo sacrificium pro se fieri, neque sub hac conditione ab illo acceptata, sed solum ex misericordia, aut intuitu religionis, vel ex mera sua liberalitate, aut alias quacunque ob causas ad hoc motus: sacerdos in huiusmodi casu non obligatur ob sacrificium offerendum pro illo: imo sine omni iniustitia potest ab alio iustum Missæ stipendium accipere, vt pro illo sacrificium offerat: & e contrario, quamuis sacerdos offerat sacrificium pro me, mihi que id ipsum euidenter confiteri, non propterea tenebor ex iustitiã illi stipendium dare: quia non ex mea, sed ex sua liberali voluntate id fecit. Vt ergo vtrique oriatur obligatio ex iustitiã, necessarium est pactum, saltem implicitum: quia hæc oblatio pendet ex mutuo consensu, & ex mutua promissione, sub conditione onerosa vtrique etiã acceptata: in quo ratio pacti & conuentionis consistit, & reuera hoc modo, tacito vel expresso, fit conuentio inter dantem stipendium, & recipientem. Nam ille hoc animo dat, vt alterum obliget: & hic animo se obligandi illud recipit, ad faciendum id, cui-

ius causa datur: nam hoc ratio naturæ æqualitatis requirit. Præterea, etiã in annuatijs, & capellanij, & alijs beneficijs Ecclesiasticis, hoc pactum expressum vel tacitum intercedit: quia, & fideles tenentur ex iustitiã alere ministros, & ipsi ministri tenentur, etiam ex iustitiã, facere ministeria, propter quæ aluntur: non enim obligantur tantum ex charitate aut misericordia, obligatio enim charitatis oritur tantum ex necessitate alterius, non ex recepta: hæc autem obligatio oritur ex recepta: vnde per se conuenit, etiam omni seclusa speciali necessitate. Neque etiã est obligatio orta ex religione tantum: non enim fundate ordinatur, sed ad hominem, cui fit iniuria, si non impletur, & ideo ad restitutionem obligat: est ergo obligatio ex iustitiã, quæ in huiusmodi rebus vel actionibus, sine pacto hequit intelligi: non est ergo in hoc pacto intrinseca malitia.

Ad autoritates vero adductas quidam respondent, quamuis hoc pactum per se malum non sit, quod tamen fuisse prohibitu: quia habet speciem malæ & indecentiam quantam: eam vero prohibitionem per contrariam consuetudinem esse abrogatam. Sed hæc sententia falsa est: quia necalis prohibitio ostendi potest, neque habet locum, vbi ratio stipendij interuenire potest, semper autem in Ecclesiã licet, stipendium dare ministris sacrificiorum ad eorum sustentationem: in ratione autem stipendij intrinsece includitur pactio aliqua, sicut intrinsece ex illo oritur obligatio iustitiæ: & ideo mercedi operarij, & stipendio militis à Christo & Paulo merito comparatur. Numer. autem 18. tale stipendium sacerdotis, pretium pro ministerio appellatur. Secundo respondent, alij, duo considerari posse in actione sacrificandi: primum est, sacrificium ipsum, & fructus spiritualis eius sub qua ratione, certa fides est, non posse vlla ratione pretio æstimari aut in pactum deduci: esse enim hoc aperta simonia, & magna irreuerentia rei sacre: secundum est corporalis labor vel occupatio: & quoad hoc dicitur ministerium illud: pretio æstimabile, & deduci posse in pactum: quia res materialis non amittit suum temporalem valorem, propter spiritualem conditionem annexam, vt de calice consecrato, & alijs similibus rebus constat. Atque hoc modo dicitur in Concilio Agathen. cap. 36. 1. quæstion. 2. capit. vltim. Clerici omnes, qui Ecclesiã fideliter, vigilantique deseruiunt, stipendia sanctis laboribus debita, secundum meritum sui meritum, per ordinationem canonum à sacerdotibus consequantur. Et huiusmodi sententia fauent locutiones sacræ Scripturæ supra adductæ: est ergo probabilis, non tamè omnino satisfactoria, vltimatus dicitur in materia de simonia, quamuis labor corporalis, qui non per se, sed ex accidenti, ad spirituale ministerium requiritur, pretio vere æstimari possit, & idem est, vendi: tamen ille, qui est per se coniunctus cum spirituali ministerio, non potest vendi: quia tanquam vnus omnino cum ipsa re spirituali reputatur: quod præcipue verum habet, quando actio ipsa corpora nullius esset æstimationis & valoris, nisi spiritualitatem haberet adiunctam, tunc enim tota æstimatio oritur ex ratione spirituali, & ideo talem actionem corporalem vendere, reuera esset vendere rem spiritualem. Tertio ergo responderetur, hic non dari stipendium, tanquam pretium operis: & sub hac ratione excluditur pactum, scilicet, extrinsece superadditu, quo videatur res ipsa spiritualis vendi, vel locari: aut stipendium taxari, iuxta valorem & æstimationem ipsius rei spiritualis: datur ergo stipendium solum ob sustentationem necessariam, & naturali lege tantis debita: vnde non excluditur pactio de huiusmodi stipendio, quod intrinsece contrahitur in huiusmodi humanis actionibus, iuxta illud, Non alligabis os boui trituranti: & ideo in hoc nulla fit iniuria rei spirituali, sed potius humana subuenitur necessitati: quia minister sine alimento viuere nullo modo potest, nec spiri-

Augustin.
D Thom.
Durand.

spirituali ministerio, vt par est, vacare: quamvis ergo homo ex se gratis minister, tamen ratio iustitiae postulat, vt ab eo alatur, cui ministrando seruit. Quae doctrina sumitur ex D. Augustin. lib. de Pastore. cap. 2. & idem est sensus D. Thom. loco citato, & Durand. in 4. sententia distinct. 25. quaestio. 3. Paludani similiter quaest. 5.

Quaestio
iustitiae.

Sed quaeret tandem aliquis, ad quid obligetur sacerdos, seu quid applicare teneatur ei, qui stipendium dedit. Sed haec res fere in superioribus explicata est. Primum enim non est satis, vt pro eo generaliter offerat, quia hoc commune est omnibus, vnde haec obligatio non oritur ex stipendio, sed potius ex communi lege Ecclesiae. Secundo neque etiam in alio extremo tenetur, proprium & personale fructum alteri applicare: primo quidem, quia adhuc incerta res est, an talis fructus possit alteri tribui: secundo, quia quauis sacerdos dicat Missam in peccato mortali, plene satisfacit huic obligationi, nec tenetur aliquid restituere, & tamen nullum habuit personalem fructum, quem applicaret. Tertio, quia esset irrationabile, obligare sacerdotem, vt se omni fructu priuaret: quare, neq; ipse habet intentionem te ad hoc obligandi, neq; alter potest aut debet habere intentionem hoc postulandi. Superest ergo, vt dicamus, teneri sacerdotem ratione stipendij ad applicandum ei, pro quo specialiter offert, fructum illum sacrificij, seu illam portionem satisfactionis, quae illi, vt ministro publico ad distribuendum seu applicandum commissa est. Probatur a sufficiente enumeratione, quia sacerdos tenetur specialiter offerre, & applicare sacrificium ei, qui stipendium dedit, sed non tenetur personalem fructum applicare: ergo saltem tenetur applicare hunc fructum quem vocare possumus ministerialem. Item, quia haec ratio censetur speciali modo operari vt minister alterius. Item, quia haec est rationalis intentio petentis sacrificium, & dantis stipendium. Ac denique, quia non potest haec obligatio commodius declarari, & in hoc modo nulla occurrit difficultas.

Conclusio.

Probatur
conclusio a
sufficiente
enumeratione.

SECTIO II.

Quaestio iusta Missarum stipendia.

Quando obligatio offerendi sacrificium pro aliquo oritur ex aliquo Ecclesiastico titulo, seu ex redditibus certis & stabilibus, nulla est difficultas: quidquid n. tali titulo annexum est, vel ob eam piam causam relictum seu donatum est Ecclesiae, est iustum stipendium talis obligationis; neque in hoc potest esse excessus: tum quia huiusmodi redditus voluntarie donantur Ecclesiae, tum etiam, quia decens status sacerdotis habet latitudinem, & ideo, si is, qui instituit Capellaniam, vel simile beneficium, vult pinguiores redditus, seu maius stipendium, ob singula sacrificia relinquere, totum id subit ratione iusti stipendij. E contrario vero possent interdum redditus ita esse tenues, vt non attingerent mediocre vel minimum stipendium sufficiens, quod raro contingit: si vero id accidat, pertinebit ad Ecclesiae Episcopum, onus seu obligationem ad eum numerum Missarum redigere, in quo vniciq; iustum stipendium respondeat, saltem moderatum, iuxta ea, quae in sequentibus dicemus: de his ergo redditibus & obligationibus nihil amplius dicendum superest, sed solum de his stipendijs, quae voluntarie dantur a fidelibus, quas Hispani (Pitanfas) vocant.

Aduertentia

Conclusio.

De quibus primo dicendum est. Si stipendia taxata sint a superiori habente potestatem, nihil censenda sunt iusta, ita vt maiora non possint iuste exigere. Ratio est, quia, licet stipendia non sint vere pretia, tamen, quotiens in eis dandis & recipiendis ratio iustitiae intercedit, seruant proportionem quandam: & in eis necesse est, aliquod medium aequalitatis inueniri.

ri: sine qua, nec vera ratio iustitiae, nec medium illius reperiri potest: ergo, sicut pretia rerum possunt communi lege, publica potestate taxari, ita & haec stipendia. Patet consequentia, tum a paritate rationis: tum etiam, quia, cum hoc medium non sit ex natura rei definitum, non potest certiori modo aut via praescribi: est ergo haec potestas in Ecclesia, vel vniuersalis in Pontifice, vel particularis pro suis diocesis. in Episcopis: si ergo ipsi certam aliquam regulam statuunt, illa est obseruanda, nisi euidentem iniustitiam contineret, quod praesumendum non est.

Notabilis

Difficultas.

Responsio.

Corduba.

D Thom.

D Thom.

Sed circa hoc est difficultas, nam aliqui dicunt, non licere hoc stipendium ita taxari, vt neq; plus, neque minus iuste accipi possit, vt sentiunt Soto, libro 9. de Soto. iustit. quaest. 6. art. 1. ad 2. & Nauar. cap. 25. numer. 106. Nauar. quia hoc esset, impedimentum & obstaculum ponere pijs fidelium voluntatibus: ergo videmur in conclusione supponere id, quod licitum non est. Respondetur, neminem negare, nec negare posse, hoc stipendium ita posse taxari, vt sacerdotibus non liceat magis exigere, neq; etiam fideles minus dare possint, praedictam obligationem iustitiae imponendo: & hoc satis esset ad conclusionem positam, & hoc probat etiam ratio pro illa adducta: & est valde necessarium ad vitanda scandala & sacrilegia, quae in exactioibus iniustis stipendiorum committi possunt: & alioqui, si sacerdotibus definitur terminus, vltra quem plus non exigant, ratio aequalitatis postulat, vt etiam alij possint imponi, ne minori stipendio velint sacerdotes ad hoc obligare. Imo maiori prouidentia curandum est, vt sacerdotes habeant congrua stipendia, quibus honeste sustentari possint: vnde in hoc etiam expedire potest praecauere, ne laici, pauperes sacerdotes cogat, vt vili stipendio contenti ad hoc ministerium obligentur, quod significauit Corduba, lib. 1. Quaestionum, quaestio 4. Per hoc tamen non prohibetur: nec per se loquendo, prohiberi potest, quominus fideles dent maiora & duplicata stipendia, si velint, dummodo omnino spontanea & voluntarie id faciant: & hoc probat ratio in contrarium adducta: & praeterea, quia aliud est ex iustitia exigere, aliud, qd gratis donatur, accipere: lex ergo iustitiae non impedit misericordiae aut liberalitatis, vel religionis opus. Et eadem ratione illa lex non impediret, quominus sacerdos possit minori stipendio esse contentus: quia, non obstantem lege iustitiae, potest ipse gratis remittere, & cedere iuri tuo. Etenim, cum possit omnino gratis & sine vilo stipendio ad offerendum sacrificium se obligare, a fortiori poterit minori stipendio esse contentus. Imo ait D. Thomas, 2. 2. quaestio 100. articulo tertio ad secundum, illicitum esse, si in aliqua Ecclesia talis lex feratur, vt pro nullo fiant suffragia, nisi tali stipendio dato: quia per tale statutum (inquit) praeccluderetur via, gratis impendendi pietatis officium, quae sententia Diui Thomae, moraliter loquendo, vera est, maxime, si respectu singularum personarum talis lex fieret: tamen respectu alicuius communitatis illa statuta non sunt semper mala: imo sunt in vsu multarum Ecclesiarum: quia pertinent ad quandam decentiam, vel totius capituli, vel ad congruam sustentationem totius Ecclesiae, & expensarum, quae in illa sunt: nunquam tamen intellegendum est, per haec statuta prohiberi, quominus, si misericordiae vel pietatis ratio postularit, vt huiusmodi suffragium sine tali stipendio fiat, id licite fieri possit, saltem ex voluntate & consensu eorum, ad quos tale ius pertinet: talis enim prohibitio intellecta in eo sensu, prorsus rationem esset, & aequitati minime consentanea: neque Christianae pietati: & hoc praecipue intendit D. Thomas, citato loco: neque aliud ratio eius persuadet.

Dico secundo: Si lex Missarum stipendium non taxauit, illud earum erit iustum stipendium, quod communi consuetudine communiter receptum est & appro-

Conclusio.

& appro-

& approbatum, seu quod à viris prudentibus & Deū
 timentibus cōmuniter peti aut dari solet. Ita docent
 prædicti auctores, & ratio est eadem, quia seclusa le-
 ge taxante, hæc est iuxta censendi seu iudicandi iusta
 præfã rerum: hoc autem stipendiū, licet non sit pre-
 tium, seruat tamen cum illo proportionem, vt dixi.
 Et confirmatur, quia non debet hoc committi cuius-
 cunque voluntati, vt suo arbitrio possit iustum sti-
 pendium augere, vel minuere: repugnat enim hoc
 rationi iustitiæ: ergo oportet, vt aliqua autoritate
 publica hoc definitum sit: ergo, quando non interce-
 dit lex, ex communi æstimatione & consuetudine,
 quæ vim legis habere solet, definitum hoc est.

Notabil.

Quo fit, vt in hoc casu, in quo tale stipendium non est lege
 taxatum, eius æqualitas iuxta nõ possit in indiuisibi-
 li consistere, sed aliquam latitudinem habeat: sicut
 contingit in pretijs rerum, quæ communi tantum æ-
 stimatione præscribuntur: quia communis æstima-
 tio non semper est ita fixa & certa: & ideo, sicut in his
 pretijs distingui solent infimum, medium, & sum-
 mum: ita etiam possunt hæc stipendia distingui. Cau-
 uendum tamen est sacerdotibus, ne more venalium
 rerum hoc negotium tractent, cum fidelibus contē-
 dendo, vt rigorosa & summa stipendia exigant: nam,
 licet in rigore non sit iniustitia: est tamen quædam
 irreuerentia, ex qua communiter scandalum sequi
 solet. Si autem semel sacerdos contentus est medio-
 cri, vel infimo stipendio, tamen iusto, non potest de-
 inceps arbitrio suo reducere illud ad rigorosum sti-
 pendium, minuendo, verbi gratia, Missarum nume-
 rum: nam hoc iam esset contra iustam dantis volun-
 tatem: & ita esset acceptio rei alienæ inuito domino,
 rationabiliter.

Dico tertio, iustam æqualitatem huius stipendij
 non esse pensandam ex integra quantitate pecuniæ,
 qua sacerdos indiget ad suam congruam sustentationem:
 posset enim existimari, hoc stipendium, vt
 sit iustum, ita esse taxandum, vt totum id, quod nec-
 cessarium moraliter est ad congruam sacerdotis su-
 stentationem per annum integrum, sicut etiam iustū
 stipendium omnium Missarum simul sumptarum,
 quæ intra annum moraliter dici possunt: & conse-
 quenter, quod singularum Missarum iustum sti-
 pendium sit illa pars aliquota, quæ iuxta dictam propor-
 tionem respondeat. Et hūc modum assignandi hoc ius-
 tum stipendium, videtur sequi Soto, & alij, qui con-
 siderant Missam, tanquam integrum sacerdotis mi-
 nisterium: & ideo volunt, vt illi integra diei susten-
 tatio respondeat. Conclusionem tamen positam tenet
 Corduba, citans Medinam, & Nauar. supra, dub.
 2. Et probatur primo ex consuetudine Ecclesiæ: nã,
 quando hæc stipendia lege taxantur, non solent esse
 tam pingua, vt sola sufficiant ad integram sustenta-
 tionem sacerdotis: ergo non sunt maiora exigenda,
 quando communi æstimatione definiuntur. Et ita
 etiam seruat vsus, vt hæc etiam non sint admodum
 pingua nec per se sola sufficientia. Secundo, quia ac-
 tio sacrificandi non requirit integrum diem, neque
 maiorem partem eius: ergo nõ est, cur sacerdos pro-
 pter hoc solum ministerium integre alatur ab eo, pro
 quo sacrificium offert. Patet consequentia: tum quia
 sacerdos non tantum habet hoc ministerium, sed et-
 iam exercet alias actiones sacras, ratione quarū po-
 test aliquid in sustentationem recipere ex fidelium lar-
 gitionibus, vel alijs Ecclesiasticis redditibus: tum et-
 iam, quia propter hoc ministerium, non impeditur
 sacerdos quominus alia honesta via, possit aliquid ad
 vitam sustentationem lucrari, vt habetur in cap. Cle-
 ricus vltimū, 91. distinctione, ex Concil. Carthag. IV.
 cap. 52. Atque hinc obiter intelligitur ratio, ob quam
 maius stipendium taxetur pro solemissa, quam
 pro priuata: quia scilicet, neutri debetur integra sus-
 tentatio; & ideo quo maius ministerium sacerdos
 exhibet, eo aliquid amplius ad sustentationem suam
 recipere potest: & eadem ratione, quo die sacerdos

3. Concluf.

Soto.

Corduba.

Con. Carth. 17.

plures Missas facit, potest plura stipendia, etiam ab
 eodem recipere: imo, licet contingat, eum peccare
 contra obedientiam vel religionem, plures Missas
 accipiat, contra iustitiam non peccabit: quia, licet
 iniique agat, secundo aut tertio sacrificium eodem
 die offerendo, tamen sacrificium ipsum validum est,
 & pro aliquo oblatum eundem effectum habet ex o-
 pere operato. Denique hac ratione in agendo sumere,
 seu officio integro defunctorum aliquod stipendium
 datur sacerdoti, ratione Missæ, & aliud ratione Vigi-
 liæ seu Nocturni officij, & sic de alijs: signū ergo est,
 quodlibet horum esse veluti inadaquatam ministere-
 rum sacerdotis, & consequenter nulli eorum per se
 debere ad æquatam sustentationem respondere. Ne-
 que contra hoc inuenio rationem, aut motiūm ali-
 quod contrariæ opinionis, cui satisfacere necesse
 sit.

Dico quarto: Non potest sacerdos, seruata iustitiæ & Concl.
 æquitate, ratione vnus Missæ accipere, nisi vnum ad-
 æquatam stipendium, siue ab vna, siue à multis per-
 sonis. Conclusio hæc communis est, neque inuenio
 auctorem aliquem, qui contrarium in communi &
 absolute sentiat, ex vi talis muneris & stipendij nam,
 licet contrariam sententiam aliqui Caietan. attribu-
 ant, eo quod ex alia eius opinione de valore Missæ, se-
 qui videatur, tamen directe & formaliter nunquam
 id docuit, neque esset præctice probabile, in prædicto
 sensu: nã, vt rum fieri possit aliqua exceptio propter
 particulares rationes in aliquo speciali casu occurre-
 res, postea videbimus. Respectu ergo eiusdem per-
 sonæ conclusio euidenter sequitur ex principijs
 fitis: nam, si iustum stipendium habet certum terminum,
 lege vel consuetudine taxatum: ergo, seruata
 lege iustitiæ, non potest ille terminus excedi: ergo nõ
 possunt ab eodem duo stipendia pro vna Missa exigi,
 alioquin iam excederetur terminus seu quantitas iusti
 stipendij, inuito eo, qui dat: supponimus enim, eum
 duo stipendia dare, vt sibi dux Missæ dicantur, sacer-
 dotem aut velle illi vna Missa satisfacere, quod pla-
 ne est contra rationabilem alterius voluntatem, &
 contra pactum implicitum in priori acceptatione, & e-
 largitione contentum: nam alter dedit duo stipendia
 sub conditione, & promissionem duorum sacrificio-
 rum, & sacerdos sub eadem conditione acceptauit,
 ac recepit: postea vero non implet, nec stat promissis.
 Vnde, etiam iniuste, priuat alterum maiori fructu
 duplicis sacrificij. Ex hac vero parte sequitur altera,
 scil. idem dicendum esse respectu diuersorum: quia
 medium iustitiæ, quod est medium rei, in ipsis rebus
 consistit, siue ad vnam, siue ad plures personas dicat
 habitudinem; vt, si furari decem aureos peccatum
 mortale est, idem erit, siue ab vno, siue à pluribus ho-
 minibus subripiantur; & idem est, si res carius ven-
 datur, quam iuste æstimatur, siue ab vna persona to-
 tum pretium, siue partim ab vna, partim ab alia ac-
 cipiat. Sic ergo in presente iustum etiam stipen-
 dium pro vna Missa in re ipsa certum ac præfixum est:
 ergo quacunque ratione maius accipiat, siue ab v-
 no, siue à multis, iniustum est. Accedit, quod secun-
 dum veriolem sententiam, si idem sacrificium pro
 multo offeratur, singuli defraudantur aliquo fru-
 ctu, quem Sacerdos possidet, & debet applicare: ergo
 nulli eorum ad æqualitatem satisfaciunt, neque ad im-
 plet iustum pactum & promissionem. Et hinc soluta
 manet obiectio, quæ fieri solet ex eo, quod Missa pro
 multis oblata tantum valet singulis, ac si pro vno so-
 lum offerretur. Negatur enim allumptum, in eo sen-
 su, quem in presente habere debet, vt ex dictis patet.
 Ac deinde dicitur, vt minimum, esse rem incertam,
 & periculis expositam; & hoc fati est, vt iniuste
 fiat contra rationabilem voluntatem eius,
 qui stipendium dedit.

SECTIO III.

Virum Sacerdotes diuites possunt stipendia pro Missis accipere.

D Thom.
Syluest.
Adrian.
Gratian.

Prima sententia negat, quam multum indicat D. Thomas, in 4. distinctione 25. questione 3. artic. 2. quaestiuicula 1. ad 4. & Caiet. 2. 3. quaestione 100. ar. 2. Syluest. verb. Simonia. quaestione 3. Adrian. in 4. materia de restitut. fol. 91. & Gratian. in cap. Pastores. §. Verum, quaestione 2. ubi, vt videre est, multa iura congerit, in quibus significatur, non posse iuste sacerdotes diuites redditibus Ecclesiasticis frui, & sustentari; quod etiam significatur in e. Illi autem. 12. quaest. 1. ubi Prosper ait. Sacerdotes diuites, qui possident sua, non peccare, dummodo proprijs contenti rebus, nihil eorum, qua labori, vel Ordini suo deberi arbitrantur, accipiant. Et similia referuntur ex August. in cap. vlt. eiusdem quaest. ubi significat, si hac stipendia Ecclesiastica accipiantur ab huiusmodi diuitibus, non in eorum vsus, sed pauperum, esse distribuenda. Eadem autem ratio est de his Missarum stipendijs: nam, quatenus spirituali titulo accipiuntur, inter Ecclesiastica bona computantur. Ratio autem esse potest, quia hoc stipendium solum accipi potest in sustentationem: ergo, qui hac non indiget, non potest illud accipere: alioquin conuincetur illud fumere, vt sui operis pretium.

Aduertenda

Aduertendum est, sacerdotem posse esse diuitem, vel ex bonis temporalibus, & hereditarijs, vel ex redditibus Ecclesiasticis, ex quibus (vt vidimus) quidam dantur sine obligatione dicendi Missam pro alio, sed ob alios titulos; quidam vero interdum dantur specialiter propter hoc onus offerendi Missam pro aliquo. Dico ergo primo: Quamuis sacerdos proprium habeat patrimonium, seu temporalia bona, quibus sufficienter ali possit, sine iniustitia potest stipendium pro Missa accipere. Ita D. Thom. quod lib. 6. artic. 10. Soto, lib. 9. de iust. quaestio. 6. artic. 1. Nauar. in Sum. cap. 23. num. 102. Gloss. & Doctores, in cap. Clericos. 1. quaestio. 2. Probatur, quia sacerdoti ministranti, ex iustitia debetur alimentum: ergo iuste potest illud accipere, etiam si alioquin temporaliter diues sit: patet consequentia, quia hoc est valde extrinsecum, & per accidens, quod non tollit proprium ius, quod per se conuenit: Confirmatur prima, quia quamuis possit sacerdos propria industria, vel labore integrum victum lucrari, non tenetur, sed potest de alio viuere: ergo similiter potest idem facere, quamuis habeat temporales redditus: nam vsus artis, vel propria industria interdum aequiualet temporalibus diuitijs. Confirmatur secundo, nam sacerdotes temporaliter diuites, habent beneficia Ecclesiastica, eorumque redditibus sine serupulo fruuntur; sed nulla est maior ratio de his, quam de Missarum stipendijs: ergo. Tandem, miles, quamuis alias diues sit, iuste accipit suae militiae stipendium: nam in illo etiam verum habet illud. Quis militat suis stipendijs vnquam? ergo eadem est in presente ratio.

Conclusio

Dico secundo, sacerdos habens beneficium Ecclesiasticum, quo sufficienter ali potest, si ratione illius non obligatur ad Missas speciali intentione dicendas, potest sine iniustitia stipendia Missarum accipere. Sumitur ex eisdem authoribus, & probatur eisdem rationibus: quia quod hi redditus sunt Ecclesiastici, impertinens est, cum ratione illorum stipendium Missae non debeat: nam ad utilitatem rationem in presenti non pertinet qualitas, seu modus diuitiarum, sed hoc solum, quod ratione illarum non debeat hoc ministerium, & consequenter, quod per accidens omnino se habeant, vt possint auferre ius percipiendi hoc stipendium. Quae ratio non solum conuincit, posse accipi hoc stipendium omnino gratis oblatum: hoc enim modo, etiam si sacerdos habeat redditus cum obliga-

tionem dicendi Missam, potest nonnum stipendium gratis oblatum accipere, dummodo constet alium scilicet & spontaneum donare, vt in specie statim dicemus de Parochis: conuincit ergo ratio facta, posse huiusmodi sacerdotem iuste exigere, & eodem modo pacifici, ac si alias nihil haberet, quod sine causa Nauar. cu. Caietano negat: & patet, quia iustitia ratio eadem est: nec pactum illam minuit aut violat, neque magis est simoniacum tale pactum in diuite, quam in paupere: cur enim? non etiam diues non petit, vt pretium, sed vt alimentum sibi per se debitum: quo iure semper vti potest, bona alia, quae cumq; illa sint, in alios vsus referuando. Atq; hinc etiam fit, non teneri huiusmodi sacerdotes speciali obligatione, stipendia sic accepta pauperibus donare, vt quidam ex dictis authoribus significant: quia reuera acquirunt illorum dominium, & persistendo in vi & obligatione iustitia, possunt eis libere vti: ex charitate tamen poterunt obligari: quia, cum his stipendijs ditiores efficiantur, poterunt facilius habere superflua, vnde pauperibus subuenire possunt. Potest etiam hae obligatio in eis esse maior ratione sui status, tamen intra latitudinem semper misericordiae & charitatis: quia non est, vnde obligatio alterius rationis in eis oriatur.

Nauar.
Caietan.

Dico tertio, Sacerdos, qui ex obligatione sui beneficii, Capellaniae, auctiorum reddituum Ecclesiasticorum tenetur Missam pro aliquo dicere, non potest pro eadem dicenda, stipendium ab alio accipere. Dico (pro eadem) quia, licet habeat obligationem aliquoties in hebdomada, mense, aut anno, pro aliquibus sacrificiis offerendi ratione beneficii, nihilominus alijs diebus, quibus non obligatur, potest stipendia accipere, vt per se constat ex praecedentibus conclusionibus: quia pro illis diebus, habet ius suum integrum, ac si nullos redditus haberet. Sic ergo explicata conclusio sequitur aperte ex dictis dubio praecedente: nam Sacerdos non potest duo integra stipendia pro eadem Missa accipere: ergo neque potest stipendium accipere pro Missa, ad quam specialiter offerendam tenetur propter alios Ecclesiasticos redditus: patet consequentia, quia illi redditus non solum aequiualet ad quatuor stipendio, sed etiam superabundanti, regulariter loquendo; hoc enim in hac disputati supponimus; nam, si redditus sint insufficientes, iam Sacerdos non obligabitur ratione illorum plene ac integre, vt supra insinuatum est, & dicemus etiam sectione sequente.

Conclusio

Et iuxta hanc conclusionem, adiunctis his, quae in 1. sect. dicta sunt, expediendum est commune dubium de Parochis, an possint stipendia Missarum accipere. Soto enim loco citato, quamuis teneat, Parochum teneri, quotidie sacrificare pro suis ouibus, nihilominus addit, posse accipere stipendium ab eis dicit ouibus suis, vt sacrificium pro aliquo in speciali offerat, quia Parochiani non debent querere extraneum sacerdotem, qui pro eis specialiter offerat. Vnde offerendo voluntarie elemosynam suo Parocho, consequenter etiam volunt, & contenti sunt, vt pro eis ipse offerat eo modo, quo potest. Neque intendunt eum obligare, vt aliunde sacerdotes vocet, vel, vt Missas alijs dicendas committat, neque etiam ipse huiusmodi obligationem suscipit, aut ea intentione elemosynam acceptat. Ab extraneis vero (ait Soto) non potest stipendium accipere, quia non potest pro eis specialiter offerre. Sed haec non videntur admodum consequenter dicta. Dico igitur, cum Parochi non teneantur quotidie pro subditis celebrare, vt ostendimus, pro illis diebus, pro quibus non obligantur, posse accipere stipendium, tam ab extraneis, quam a proprijs ouibus. Patet ex praecedente conclusione: quia, quoad eos dies habet Parochus ius suum integrum, ac si beneficium non haberet. Vnde infero, quotiescumque Parochus accipit stipendium, etiam a suis subditis, si possit commode pro eo, qui dedit stipendium, Missam dicere eo die, quo non obligatur

Sacerdos non potest accipere duplicatum stipendium integrum.

gatur offerre pro suis subditis, debet id facere, & pro illo integre offerre: quia, per se loquendo, ad hoc obligatur, & potest talem obligationem implere: ergo tenetur. Item, quia hæc est iusta voluntas dantium stipendium, ut scilicet pro eis integre offeratur, maxime, si commode fieri potest. Imo addo, per se loquendo, non posse Parochum accipere stipendium, etiam a proprijs subditis, eisque satisfacere, pro illis offerendo illis diebus, quibus ex obligatione offert pro suo populo. Patet ex conclusione tertia, quia non potest accipere duplicatum stipendium integrum. Dico autem, per se loquendo, quia, si reuera non possit aliter singulis Parochianis satisfacere, tunc faciendo, prout potest, implebit obligationem suam: oportebit autem, ut eo casu Parochiani intelligant, Parochum ipsum non posse aliter pro eis offerre, ut voluntarie contenti sint illo offerendi modo: quia alias fieret eis iniuria, accipiendo ab eis integrum stipendium, non declarando eis impedimentum seu impotentiam, quam Parochus habet ad offerendum pro eis solis, & ex singulari, ac propria intentione. Sufficiet autem, ut ex consuetudine, vel publico mandato intelligant subditi, Parochum suum teneri, vel omnibus, vel talibus diebus, pro sua plebe sacrificium offerre: nam, si nihilominus aliquis eorum, ei voluntarie præbeat stipendium, ut eisdem diebus pro se sacrificium offerat, signum est, ipsum credere iuri suo, solumque velle illo specialiori modo ad sacrificium concurrere, ut pro ipso simul cum alijs specialiter offeratur: hoc autem modo, & hac scientia interveniente, etiam a quocunque extraneo possit accipi stipendium, nam etiam ille potest suo iuri cedere, & illo genere oblationis esse contentus; & Parochus potest offerendo primum pro suo populo simul pro alio offerre, ut illi tantum profit, quantum absque iniuria sui populi potest. Quando vero Parochi impedimentum non est adeo publicum, quia non sunt certi & destinati dies ad offerendum pro populo, sed solum in genere, seu in comuni scitur, quosdam dies habere liberos: quosdam vero ad offerendum pro populo obligatos, tunc oportebit, ut, quando subditi, vel extranei stipendium offerunt, eis Sacerdos suum impedimentum, & onus aperiat, ut, vel illi voluntarie cõsentiant, vel alium sacerdotem quarant.

Consuetudine.

Ex quo tandem infero, quando in Ecclesia non est solus Parochus, sed sunt alij etiam Sacerdotes stipendarij, tunc multo minus posse Parochum satisfacere dantibus stipendia, siue Parochiani sint, siue extranei, offerendo pro illis, quãdo pro suo populo celebrare tenetur: quia tunc, licet per se non possit, per alios potest plene illis satisfacere: ergo debet. Item, quia hæc censetur esse iusta voluntas dantium stipendium: & ita interpretanda est, nisi aliud eiusdem constaret aliunde, & ita etiam habet usus. Quæ omnia confirmantur, quia alias posset Parochus a suis Parochianis simul accipere plura stipendia, partim ex testamentis, partim a viuis offerentibus, & omnibus, & obligationi suæ Parochiæ simul vna Missa satisfacere, quod est valde absurdum. Quãdo ergo tot elemosynis seu stipendijs onustus est, debet, quoad commode possit, curare, ut per se, vel alios, omnibus integre satisfaciat: vel, si hoc non potest (quod rarissime eveniet) admoneat eos, qui stipendia offerunt, ut, vel ipsimet sibi provideant, vel certè contenti sint ea oblatione, quam ipse pro eis facere potest. Cui doctrinæ videtur consentire Nauarr. cap. 25. num. 92.

Nauarr.

Hac vero occasione hic obiter quæri solet, an Parochus, qui supra stipendia Missarum congregat, eaque postea inter sacerdotes stipendarios distribuit, possit licite aliquam partem sibi retinere, vel ratione sollicitudinis, & laboris, vel certe, quia stipendium sibi datum est pingue, vel summum intra latitudinem æqualis stipendij, quod autem ipse dat alijs, est etiam iustum, magis tamen moderatum, vel etiam mini-

num. Quidam negant hoc licere, Maior in 4. dist. 45. 2. q. 1. quaestione 3. dub. 2. Nauarr. cap. 25. numer. 91. Cor. dub. dicta quaestione 4. dub. 1. quia voluntas dantis stipendium est, ut totum illud detur sacerdoti pro se Missam dicenti: & ideo alius non habet iustum titulum partem aliquam usurpandi. Contrarium tenet Soto, dicto lib. 9. de iust. quaest. 3. artic. 1. vbi peculiariter loquitur de Parochis, qui in sua Parochia hoc onus suscipiunt, ratione cuius possunt aliquid accipere. Ego vero censeo intrinsece non esse hoc contra iustitiam, non solum ratione illius oneris, sed etiam, quia nulli fit iniuria in ea distributione, seu quasi commutatione. Suppono enim dari stipendario sacerdoti iustum stipendium in omni rigore: nam aliqui fieret illi iniuria: hoc autem serutato, nulla fit etiã si intra latitudinem iusti minimum deur: neque etiam fit iniuria ei, qui dedit stipendium, quia Missa iustè valoris pro illo offertur, nulli ergo fit iniuria. Ratio autem à priori est, quia Parochus, vel Sacerdos, qui primo accipit stipendium, statim acquirit dominium illius sub obligatione dicendi Missam alteri, quam potest per se, vel alium implere: ergo, si postea satisfaciat integre illi oblationi, nulli facit iniuriam, etiam si minori stipendio dato id asequatur: quia iam non se gerit, ut pure Oeconomus, sed ut Dominus accepti stipendij, ad quem spectat, obligationem illam implere, ut commode possit. Unde potest exemplis moralibus hoc declarari. Nam, si Dominus committat famulo tantam pecuniam quantum, ut triticum talis squalitatis tantum emat, quãtis famulus minori pretio illud postea comparat, non potest sibi usurpare residuum pecuniarum quantitatem, quoniam erat Dominus illius: unde non habet titulum ad retinendam illam. Si vero famulus statim fieret dominus illius pecuniarum ex consensu dantis, sub obligatione dandi triticum talis qualitatis & conditionis, quãtis postea minori pretio emerit, reliquam pecuniam retinere posset. In presenti igitur Parochus non se gerit priori, sed hoc posteriori modo: ergo in rigore non est iniustus, eam partem retinendo. Aliud exemplum esse potest, si quis, anticipata pecuniarum receptione, vendat triticum postea reddendum, illudque deinceps minori pretio emat, satisfaciet priori emptori integram tritici quantitatem illi reddens. Potest vero differentia aliqua in his exemplis assignari, quia in eis, sicut potest quis retinere residuum pecuniarum partem, ita, si opus esset, aliquid de suo adjicere, ut obligationem impleat, teneatur id facere: & ita potest interdum accidere: ut vero in presenti nullum est periculum, quod oporteat interdum Parochum plus stipendij dare, quam acceperit. Dico tamen hoc esse accidentarium. Nam ex vi obligationis, vel per se ipsum debet satisfacere obligationi, vel certe dare totum stipendium necessarium, ut per alium satisfaciat. Hoc denique patet quotidiano exemplo habentium Cappellanos, quibus satisfaciant, per alios Missas dicendo, dando eis stipendia iusta, quamuis ipsi multo vberiora recipiant, & apud se reliquam partem retineant. Sed, quamquam hæc in rigore vera sint, nihilominus hæc veluti commutatio habet speciem turpis lucris: & ideo consulenda non est, sed potius corrigenda, quoad fieri possit: quod si non possit, erit toleranda.

ARTICVLVS IV.

Virum sacerdotes pauperes possint accipere duplicata stipendia.

Aliqui graues auctores ita affirmant, saltem, quando vnum stipendium non sufficit ad victum diei sustentationem, non solum quoad victum & vestitum propriæ personæ, sed etiam ad alendam suam familiam, & consanguineos, etiam si sub illius cura, & in eius familia sint. Unde consequenter dicitur,

tot posse accipere stipendia pro vna Missa quot sufficiant ad huiusmodi sustentationem integrā. Ita sentit Cano 12. de locis. cap. 13. ad 10. Soto. lib. 9. de iustit. quaest. 3. artic. 1. in fin. & in 4. distict. 13. quaest. 2. arti. 1. in fine, & nonnulli eiusdem ordinis Theologi idem docent, & consulant. Fundamentum est, quia, qui altari deseruit, de altari viuere debet. Item, quia nō est cogendus sacerdos pauper mendicare, aut aliquo indecente modo victum quaerere, vt constat ex Tridentino, sess. 22. c. 2. de Reform. Et confirmatur, nā Papa interdum concedit pauperib. religiosis, vel Ecclesiis, vt minori sacrificiorum numero pluribus stipendiis satisfaciant: Episcopi etiam, si expedire iudicant, interdum minuunt numerum Missarum ex obligatione dicendum, vt supra insinuauimus. & probat etiam Trid. sess. 22. c. 4. ergo signum est, hoc non continere intrinsecam iniustitiam, quia alias non posset Papa, vel Episcopus alios priuare iure suo, si illud haberent. Soto vero & alij addunt limitationem, scilicet, nisi is, qui dat stipendium, expresse postulet, vt pro se solo Missa dicatur, & ipse illam promittat: nam tunc tenetur seruare pacti fidem.

Trident.

Soto.

Authores
prædicti
venerunt.

Sed in primis hi authores in duobus non videntur mihi consequenter loqui, primo in prædicta limitatione: nam, si fundamentum huius sententiae verum est, stipendium illud, quod est insufficientis ad prædictam sacerdotis sustentationem, non est æquale neque iustum: ergo, qui, illo tantum dato, postulat, vt pro se solo sacrificium offeratur, iniustam rem postulat: ergo, quāuis alius fortasse paupertate coactus id promittat (iuramentum secludo) non tenetur talem promissionem implere: sed potest se indemnē seruare: vel, si è contrario tale stipendium non est ita inæquale, quin alter possit iuste petere, vt pro se solo offeratur sacrificium, sufficere ad eandem obligationē implicita seu virtualis voluntas, quam habent omnes, qui huiusmodi stipendia conferunt sub hac estimatione & spe. Secundo, non videtur prædicti authores consequenter loqui, limitando hanc sententiā ad solos pauperes sacerdotes: quia vel illud stipendium integrum, ad sacerdotis sustentationē sufficiens, & ex multorum elemosynis resultat, est de se iustum stipendium, vel superexcedens: hoc secundum ab eis non dicitur, nec dici potest consequenter: si autem dicitur primum, sequitur etiam sacerdotem, alias diuitem, posse totum illud stipendium accipere: quia etiā ipse habet ius viuendi ex altari, cui deseruit: quod aut alias diues sit, est per accidens, & nihil impedit, quo minus ille possit vt iure suo, vt supra declaratum est: quod si absurdum est, hanc licentiam dare diuitibus sacerdotibus, vt reuera est, nullum est fundamentum, vt pauperibus tribuatur.

Conclusio.

Nauarr.
Corduba.

Dico ergo, non posse pauperes sacerdotes plura stipendia iusta, seu lege aut communi æstimatione taxata, pro vna Missa accipere. Ita tenet Nauarr. capit. 25. num. 92. Corduba, dicit. quaestione 4. dub. 2. Ratio est, quia paupertas (seclusa extrema necessitate, de qua nunc non agimus) non dat facultatem accipiendi rem alienam, inuito domino, aut vendendi rem carius, quam valet: nec mercenarius aut miles potest aliquid vltra suam mercedem, aut iustum stipendium accipere ratione paupertatis: ergo nec sacerdos ob paupertatem potest accipere aliquid vltra iustum stipendium: ergo non potest duo stipendia accipere: nam supponimus ex dictis, vnum eorum esse iustum & æquale: ergo alterum erit vltra iustitiæ æqualitatem. Et confirmatur, quia sacerdos, qui ob inirmitatem vel aliud impedimentum non potest facere sacrum, non potest vel vnum stipendium accipere, decipiendo alium, pro quo non est Missam diciturus, vt suæ paupertati subueniat: ergo neque ille, qui potest vnum tantum facere sacrum, potest titulo paupertatis post primum stipendium accipere secundum: quia, postquam obligatus est ad Missam pro vno dicendam iusto & æquali stipendio, per-

Franc. Suarez Tom. 3.

inde se habet respectu alterius, ac ille qui celebrare non potest. Dices, hæc argumenta supponere quodlibet ex illis stipendiis esse per se iustum, & æquale, quod tamen alij authores non admittunt. Sed hoc sufficenter fundatum est in sect. 2. & expressim terminis, quibus vitimur, videtur per se notū: supponimus enim, hoc stipendium esse iusta lege taxatum, vel communi consuetudine & æstimatione, quæ sunt regulæ iusti pretij, vel stipendij. Sed adhuc dicere possunt, hæc æquitate iusti stipendij non esse omnino absolutam, sed respectiuam. Vnde licet respectu diuitis, quodlibet illorum sit sufficiens & æquale stipendium, tamen respectu pauperis, est inæquale. Sed hoc facile refellitur ex dictis: nā conditio paupertatis, vel diuitiarū impertinens est ad æqualitatem, seu condignitatem stipendij: quæ non ex conditione personæ, sed ex ministerio pensanda est, vt patet ex dictis, sectione præced. & exemplis militum, & aliorum operariorum. Et ratio est, quia paupertas obligare potest ad subueniendum indigenti ex misericordia, non tamen obligat ex iustitia ad dandum ministro omnia, quibus indiget, sed quod ministerio eius, iuxta præscriptam legē seu mensuram, debitum est.

Occurrit
obiectioni.

Vnde consequenter infero, si talia stipendia non sunt integra, qualia lege taxata sunt, tunc posse sacerdotem, vel ad diuersis, vel ab eodem, tot stipendia pro vna Missa accipere, quod sufficiant ad iustum stipendium, & lege taxatum cōficiendum: quia tunc fit iniuria sacerdoti, & ipse potest indemnem seruare, & hoc probant rationes Soti, & Cani, qui non tam differunt ab alijs authoribus, in hac formali conclusione, quod pro vna Missa tātum licet vnum iustum stipendium accipere, quam in modo definiendi & taxandi hoc iustum stipendium. Limitat autem Corduba hoc vltimū corollarium, nisi sacerdos expresse promittat, se diciturum Missam tantum pro vno, etiam si inæquale dederit stipendium: sed, vt dixi, stādo in rigore iustitiæ hæc limitatio non videtur necessaria: quia tali sacerdoti fit iniuria, cogitur enim ob paupertatem inæquale stipendium acceptare: potest ergo, non obstante priori pacto, se indemnem seruare: sicut famulus aut operarius, cui condigna merces nō tribuitur, potest damnum suum, vt poruerit, refarcire, etiā si in principio ob paupertatem coactus sit pacifici pro iniusto, & inæquali stipendio: & similiter, qui ob necessitatem cogitur triticum emere iniusto pretio, potest sine iniustitia, alia via se indemnē seruare. Dixi autem ex vi iustitiæ: nā si sacerdos omnino voluntariè contentus sit illo stipendio, & promittat, se integre sacrum oblaturum pro tali persona, tunc ad implendum tenebitur magis ratione promissionis simplicis: quam stipendij.

Consequenter.

Rationes
Soti & Cani
quid probent.

Corduba.

Ad fundamentum prioris sententiæ iam supra declaratum est, iustum stipendium Missæ non esse pensandum ex his omnibus, quibus sacerdos indiget ad integram diem sustentationem. Quocirca, si sacerdos pauper sit, fideles ex misericordia & pietate debent illi subuenire, ipse tamen nō potest iniusto titulo res alienas vsurpare: Sed ne mendicare cogatur, quod non decet in his qui paupertatem voluntariam non profitentur, ad Episcopi curam pertinet, vel eum non Ordinare, vel ei de necessarijs prouidere. Ad confirmationem, in primis posset argumentum illud in contrarium retorqueri: nam, si ad id faciendum Pontificis autoritas & dispensatio necessaria est: ergo per se ac propria autoritate id facere non licet. Deinde dicitur, nec Episcopus id posse facere, nisi, vel quando redditus sunt insufficientes ad tantum Missarum numerum, vel, quando alijs iustis de causis, ita possunt instituentis voluntatem interpretari: neq; etiā summus Pontifex potest id facere ex mera voluntate sua: quia non est dominus omnium temporalium bonorum, etiam, quæ Ecclesiæ relicta sunt, sed dispensator: & ita solum hoc potest per modum iustæ dispensationis ex causa rationabili, quæ esse potest, vel ali-

Notandum
est.

X x x x
qu a

qua ex dictis, vel certe, quia iam est moraliter impossibile, omnibus obligationibus ad equalitatem satisfacere: & ideo, vel dispensat, vel interpretatur, ut satisfactio fiat aliquo prudenti modo possibili. Accedit, quod potest Pontif. ex thesauro Ecclesie applicare, quidquid satisfactionis in eo casu minuitur ijs, qui stipendia Missarum reliquerunt: unde pie ac probabiliter creditur ita facere.

DISPUTATIO LXXXVII.

De ministro ad sacrificium necessario, eiusque obligatione.

Sacerdotes sunt proprii ministri huius sacrificij.

Xplicuimus obligationes omnes, pertinentes ad sacerdotes, qui sunt proprii ministri huius sacrificij: quia vero ipsi etiam indigent aliquibus, vel saltem aliquo sibi in hoc ministerio deferuente (quod etiam inter caeremonias Missæ ab aliquibus computatur) ideo de huiusmodi ministro duo breuiter videnda sunt. Primum, quanta, & qualis sit eius necessitas: deinde, quanam obligationes ad illum pertineant.

SECTIO I.

Virum ad sacrificium Missæ peragendum, vnum aut plures ministrantes necessarij sint.

Sother.

Anaclet.

Microl. Burch. Con. Nann.

VValfrid. Strab.

Conc. Mog.

Ratio difficultatis est, quia Sother Papa, ut Gratianus refert, in cap. Hoc quoq; de Consecr. distinctione i. præcepit, ut nullus Presbyter Missarum solemniter celebrare præsumat, nisi, duobus presentibus, sibiq; respondentibus: quod etiam præcepisse Anacletum, colligi potest ex eius epistola i. vbi de sacerdotibus agens, sic inquit: Ipsi, quando Domino sacrificant, non soli hoc agere debent, sed testes secum adhibeant, ut Domino perfecte in sacratis Deo sacrificare locis, probentur. Et postea de Episcopo addit, ut plures testes adhibeat, quam alius sacerdos, ut refertur etiam in cap. Episcopus de Consecr. d. i. Unde præceptum hoc ex Sothero, & Anacletro, refert Microl. de rebus Eccles. cap. 2. & simile refert Burch. lib. 3. cap. 68. ex Concil. Nanneten. cap. 30. Et ratio, quæ ex his decretis sumitur, est, quia sacerdos in Missa sæpe loquitur cum multis, ut, cum dicit, Dominus vobiscum, &, Orate fratres, Benedicat vos omnipotens Deus, & quod difficilius est, sæpe Canon facit mentionem plurium offerentium & circumstantium, imo & communicantium, ut patet ex illis verbis, Quotquot ex hac altaris participatione sumpsimus, omni benedictione cælesti, & gratia repleamur. Unde VValfrid. Strabo, libro de rebus Eccles. cap. 22. illam dicit esse legitimam Missam, in qua adsunt sacerdos, respondens, offerentes, & communicantes. In contrarium vero est Ecclesie consuetudo, quæ receptum est, ut sæpe Missæ dicantur, vno tantum assistente, & respondente. Unde in Concil. Mogunt. I. cap. 43. solum requiritur, ut Presbyter non celebret solus, quamuis eadem ratio supra tacta ibi adiungatur, scilicet, nam, quomodo dicit, Dominus, vobiscum, Sursum corda, & alia similia, cum alius nemo cum eo sit.

In hac re possunt esse duæ extremæ sententiæ. Prima est hæreticorum huius temporis, qui grauitè reprehendunt Missas solitarias, quas vocant, seu priuatas, & præsertim eas, in quibus nulli communicant præter sacerdotem. Fundanturque in exemplo cœnæ Dominicæ; Christus enim, multis assistentibus hoc sacrificium perfecit, & simulsumpsit, & distribuit omnibus, qui præsentès aderant, & subiunxit, (Hoc facite:) ita ergo ex ordinatione illius peragendum est: Secunda sententia esse potest, Missam posse

celebrari sine vilo ministro: quia iure diuino hoc non est prohibitum, neq; iure etiam Ecclesiastico constitat in hoc aliquid esse præscriptum. Nam illa iura Põntificia antiquata sunt, ut videbimus. Concilium autem Moguntinum Provinciale est, unde non potest generalem obligationem inducere: neque ratio eius videtur conuenienter adiungenda: alias etiam sacerdos non posset Ecclesiasticum officium dicere sine ministro, quia etiam dicit, Dominus vobiscum. Respondent alij, non esse simile, quia, quando sacerdos solus recitat, non debet dicere, Dominus vobiscum, sed, Domine exaudi orationem meam. Ita Durand. li. 2. de Ritib. Eccles. cap. 15. qui falso in eandem sententiam citat Durand. li. 4. Ration. c. 14. & reuera est falsa sententia, ut docet Nauar. lib. de horis canon. c. 22. & multo antea significauit Petrus Damian. in epist. supra citata, de Dominus vobiscum: & conlat satis ex vsu Ecclesie. Adde, etiam esse alia verba in canonico officio, quæ videntur requirere plures assistentes, vel saltem ministrum respondentem, quæ nihilominus dicuntur à sacerdote, dum solus recitat, ut, Oremus, Benedicamus Domino, &c. Ergo idem potest in Missa fieri.

Dico primo, circa hoc nihil esse iure diuino præceptum, aut prohibitum. Hæc conclusio ex parte de fide est, & quoad omnia videtur mihi certa. Quod enim iure diuino non sit præceptum, ut quoties Missa offerretur, & Eucharistia consecratur, assistentibus distribuatur, in superioribus late probatum est: vbi etiam è conuerso ostendimus, non esse præceptum iure diuino eis, qui Missæ assistunt, ut in ea communicent: hæc enim duo correlatiua sunt: nec posset vnum sine alio præcipi. Videantur supra dicta, ne eadem repetantur. Deinde est etiam de fide, non esse iure diuino præceptum, ut Missa coram multis ministrantibus, & assistentibus dicatur, & non possit cum vno solo dici: hoc etiam probat satis vsus Ecclesie, qui, cum sit fere vniuersalis & ab Ecclesia generaliter approbatus, non potest errore contineri: nõ est ergo contra diuinam prohibitionem. Neque existimo hanc consuetudinem esse parum antiquam, quam id significet Ordo Cameracensis in expositione Canonis, dicens. Cum primitus Missæ sine collecta non fierent, postea mos inoleuit Ecclesie solitarias, & maxime in Cœnobijs fieri Missas. Nihilominus tamè huc morem esse valde antiquum colligi potest ex Greg. li. 4. epistolularum, capitul. 43. alias 87. vbi prohibet, Missas publicas fieri in quodam monasterio, Ne in feruarum Dei secessibus, popularibus occasio præbeatur villa conuentibus: simile quid habet, libr. 5. epist. 46. alias capit. 146. vbi prohibet, Missas publicas in quodam loco celebrari, vbi tamen Missam fieri permittit idem, libr. 7. epist. 71. & lib. 8. epist. 3. quibus locis, etiã facit mentionem Greg. priuatorum oratoriorum, in quibus Missæ dici solebant, non tamen publice, ne cui populi concursu fierent: & homil. 37. in Euangel. refert, Casium Narniensem Episcopum, aliquando in priuato oratorio celebrasse, quod ad Ecclesiam ire non valeret, Augustin. etiam 22. de Ciuit. cap. 8. meminuit cuiusdam Missæ priuatim dictæ in priuato loco, & de S. Gregorio Nazianzeno refert Sozomenus lib. 7. historie capit. 5. sacrificare solitum in exiguâ cellula in priuato oratorio: & Niceph. lib. 8. cap. 31. ait, Lucianum Martyrem sacrificasse in carcere, & suo pectore pro altari vsu esse, cum iaceret onulus carceris. Constat autem ad hæc loca, & in huiusmodi sacrificijs, non potuisse audientium seu ministrantium multitudinem congregari. Item de Consecr. dist. 1. in c. Et hoc refertur ex Aug. Vt Missæ peculiari, quæ diebus solènis sunt, nõ ita publice fiant, ut propter eas populus à publicis Missarum solènis abstrahatur. Deinde probatur ratione: quia nulliibi tale præceptum diuinum habetur scriptum, neq; ex traditione colligitur, sed potius contrarium, ut ostensum est. Neque ex factis Christo; tum quia, ut sæpe dictum est, non omnes